

SOCIALE TANDHEELKUNDE

WAT MIJ BIJ DE SCHOOLTANDVERZORGING ALS EEN
BELANGRIJK PUNT VOORKOMT.

E. M. Kippel-van Gulp, arts
Gemeente schooltandarts, den Haag.

Het gaat met de schooltandverzorging, zooals het wel met de meeste nieuwe instellingen zal gaan: de verschillende moeilijkheden komen voor den dag naar mate het werk aan den gang is.

In de eerste plaats schuilen er bij de schooltandverzorging moeilijkheden in de opbouw van, wat ik zou willen noemen, het geraamte van het bouwwerk; de administratieve structuur blijkt hier en daar gediend te zijn door wijzigingen, die alléén de ervaring (ook van anderen) aan de hand kan doen. Vervolgens brengen de werkzaamheden in engeren zin hun eigenaardige bezwaren mee. Deze zijn echter grooter of kleiner al naar de mindere of meerdere geschiktheid van de(n) schooltandarts voor zijn (haar) beroep en als regel na korter of langer tijd uit den weg te ruimen.

En dan tenslotte is daar het vraagstuk wat mij op dit oogenblik wel het belangrijkste voorkomt voor het slagen van de onderneming *op den duur* en wel dit: een niet-aanvechtbaar-hygiënische werkwijze. Want waar wij, zooals bij de schooltandverzorging het geval is, een sociaal-hygiënische maatregel invoeren en daarbij het vertrouwen wekken, dat deze maatregel werkelijk hygiënisch is, daar rust op ons de plicht te zorgen, dat wij het verworven vertrouwen in alle opzichten waard zijn.

Het is dan hiervoor, dat we in onze behandelingskamer alle instrumenten steriliseeren, hetzij in olie, hetzij in water; ten-

minste, wanneer onze behandelingskamer daarop is ingericht. *)

Moeilijker is ons doel te bereiken bij de inspecties, die in de schoollokalen gebeuren en waar de instrumenten (spiegel en sonde) in zeer snel tempo verwisseld worden. Het leggen van de instrumenten in lysoformoplossing gedurende korten tijd is niet als afdoende te beschouwen. Uitektoken in water is ook uit te sluiten wegens het tempo. Flambeeren, is overigens zeer afdoende, maar op den duur slecht voor de instrumenten óók wanneer ze vooruit in spiritus worden gedoopt.

En wat zou het nu voor doel hebben om op behandelingsdagen aseptisch te werken en op inspectiedagen een middel te zijn tot overbrenging van ziekten als roodvonk, dyphterie en dergelijke, waarvan de verwekkers o.a. zetelen op het slijmvlies van de mondholte en die zulke zware verschijnselen kunnen geven. Het kind dat op de inspectie gezond lijkt, kan de dag er na ziek zijn; er zijn niet alléén *gezonde* kinderen op school en laten we de zoo gevreesde bacillendragertjes niet vergeten!

We hebben dit punt dan ook van alle kanten bekeken en zijn tenslotte geholpen door den hygiënist bij onze gemeentelijke gezondheidsdienst. Deze heeft ons namelijk gewezen op een kooktoestelletje indertijd door Dr. Nijland aan het Instituut Pasteur te Weltevreden geconstrueerd en daar sedert jaren in gebruik.

Het berust op de ervaring dat glycerine, zooals die in den handel is, kookt bij een temperatuur van 120 à 130 graden en dat instrumenten door een onderdompeling van enkele seconden reeds absoluut steriel zijn. Wij mogen wel zeggen een ideaal toestel en zeer eenvoudig van constructie: een pannetje voor de vloeistof met een spirituslamp brandend eronder, samen in een houder. Het toestel is verkrijgbaar bij de Firma Franken—Pohl te 's-Gravenhage. De inspectie geschiedt zonder oponthoud en ons geweten kan rustig zijn.

We verliezen dan niet *dit* uit het oog: ons doel is saneeren van den kindermond, laat ons daarbij er voor waken niet de kans te loopen het kind, aan wien die mond behoort, schade toe te brengen door overbrenging van ziektekiemen. De remedie zou erger zijn dan de kwaal.

Den Haag, 4 Jan 1931.

*) Misschien is het niet verkeerd in dit verband even aan te halen hetgeen op de laatste vergadering van schooltandartsen is geconcludeerd over de wenschelijkheid van ambulante installaties. Het mag in vele opzichten te verkiezen zijn; is het dit ook wel met het oog op de steriliteit?

VERSLAGEN VAN DE SCHOOLTANDVERZORGING.

Nijmegen. De schooltandarts Mejuffrouw Ad. Bekkers begon eerst in April 1929 en was daardoor pas eind Januari 1930 met haar eerste rondgang klaar. Zij werkte toen slechts 2 morgens per week. Daardoor blijft zij ook met een deel van de scholen steeds een klas achter. Op 3 na zijn alle Nijmeegsche scholen bij de schtv. aangesloten.

Scholen	Leerjaren (klassen) die onder toezicht staan	Totaal aantal leerlingen van deze klassen	Van de aldus onder toezicht staande KINDEREN hebben thans CARIEUSE BLIJVENDE TANDEN			GEZONDE BLIJVENDE TANDEN (met inbegrip der gevulde in totaal)	Totaal aantal vullingen in blijvende tanden	Verwijderde tanden	
			a omdat de ouders geen toestemming gaven en andere behandeling achterwege bleef	b omdat de kinderen afwezig waren	c omdat de kinderen zich verzetten			blijvende tanden wegens caries	temporaire tanden
51	I en II	2544	41	55 (148)	10	2637	3782	37	73

Arnhem. De schooltandarts Mevrouw van Pernis-Hompes heeft in Arnhem 25 openbare en 16 bijzondere scholen onder behandeling. Totaal zijn in A. 61 scholen waarvan 20 dus nog niet aangesloten zijn. De totale schoolbevolking bedraagt 12.000. De inspectie en behandeling heeft in de scholen plaats. Er zijn een paar oude scholen, die geen geschikte localiteit hiervoor hebben. Deze scholen zenden hun kinderen ter behandeling in de Gem. polikliniek. In de nieuwe scholen is gewoonlijk een dokterskamer aanwezig. In de andere scholen wordt de kamer van het hoofd gebruikt. In een paar scholen wordt met het oog op licht en waterleiding gebruik gemaakt van de gymnastiekzaal.

Er is geen welstandsgrens. Over medewerking van onderwijzers is zij zeer tevreden. Tot hulp is een dental nurse toegevoegd. Als vulmateriaal wordt Solila amalgaam en wat koperamalgaam gebruikt. Een bezwaar is, dat een gedeelte van de stad gelijk een ander wisselstroom heeft.

In Maart 1930 werd aangevangen met 3 ochtenden per week. Voor de groote vakantie waren alle scholen gesaneerd (de eerste klassen). Doordat later dan 1 September aangevangen werd, verzwaarde dit de werkzaamheden, doordat nu 7 maanden oudere elementen werden behandeld. Het aantal behandeling behoevenden was daardoor zeer groot en ook de caries profunda viel niet mee.

Ook hier trof men zittenblijvers die moeilijkheden gaven. De kinderen met caries profunda kregen een bericht aan de ouders mee, dat zij zelf voor de behandeling zorg moesten dragen. Blijkt bij de volgende inspectie, dat er niets aan gedaan is, dan wordt geëxtraheerd.

Doordat de formulieren voor behandeling juist uitgereikt werden na de school „diphtherie” injecties was het aantal wegingen vrij groot. 't Begon een boel menschen te vervelen, al die last van de school behandelingen.

Op 1324 kinderen kwamen 1145 gesaneerden of 96 % met 854 vullingen.

Dordrecht. Door de uitbreiding van het aantal scholen dat zich bij den tandheelkundigen schooldienst aansloten, bleek de aanstelling van een tweeden schooltandarts en een derde schoolverpleegster noodzakelijk, waartoe in Juni door den Raad werd besloten. Een van de schoolverpleegsters is thans uitsluitend voor de schooltandverzorging werkzaam.

Onder toezicht en behandeling staan nu alle openbare lagere scholen.

De schooltandverzorging was door deze uitbreiding tijdelijk overbelast. Daarbij werkte de lange vorstperiode in het voorjaar ongunstig, aangezien wegens watergebrek op de scholen niet kon worden gewerkt.

Behandeld werden in 184 zittingen circa 3400 kinderen, het aantal vullingen bedroeg bijna 4000, het aantal extracties bijna 600.

Van 84 kinderen verzochten de ouders geen behandeling te doen plaats hebben.

Door de schoolverpleegster wordt in de middaguren les gegeven in het tandborstelen aan de leerlingen. Hierdoor wordt ook voor het verdere leven het kind de verzorging van het gebit geleerd, en wordt tandcaries voorkomen.

Van de ouders die aanvankelijk zich tegen deze hygiënische maatregel verzetten, omdat zij zelf ook de tanden niet poetsen, wordt steeds minder tegenwerking ondervonden, omdat de kinderen in deze materie dikwijls de opvoeders der ouders zijn geworden.

GROENE KRUIS.

In de bijeenkomst ter gelegenheid van de 34e Algemeene Vergadering van het Groene Kruis te Rotterdam hield collega W. L. van Andel een lezing *) over: De lagere school en de maatschappelijke bestrijding van het tandbederf. De behandeling van dit onderwerp was een groot succes. Van Dr. Elias een goede keuze. Uit de discussie bleek, dat toch altijd nog door sommigen wordt vastgehouden aan de idee: De school zonder deze bijvakken.

VERGADERING VAN SCHOOLTANDARTSEN.

Op 23 November had te Utrecht een bijeenkomst van schooltandartsen plaats, bijeengeroepen door de Ned. Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, ter bespreking van de ervaringen, in de verschillende plaatsen tot nu toe opgedaan.

Uit Amsterdam, Arnhem, Bloemendaal, Dordrecht, Heemstede, Den Haag, Nijmegen, Zaandam, Zandvoort waren schooltandartsen aanwezig.

Uit de besprekingen bleek, dat het systeem, zooals dat nu in ons land wordt toegepast, n.l. het systeem van prophylaxe en onderricht in mondverzorging, zeer goed voldoet.

Zonder uitzondering waren de aanwezigen van oordeel, dat vooral gelet moet worden op de mondreiniging en op het vroegtijdig aankweken van de gewoonte van mondverzorging door het kind zelf. De schooltandarts helpt dus a.h.w. de kinderen om een frissche mond te krijgen en zich daaraan te leeren gewennen. Het spreekt vanzelf, dat dit tevens ten goede komt aan wat het kind in het algemeen over reinheid van het lichaam zich heeft eigen te maken.

Waar het te vreezen is, dat er nog veel verkeerde denkbeelden bestaan over wat de schooltandverzorging bedoelt, daar gevoelde men algemeen de wenschelijkheid, dat al het mogelijke gedaan worde, om bij ouders en opvoeders, gemeenteautoriteiten en zelfs nog wel onder tandartsen en medici, een juist inzicht te bevorderen.

De medewerking van het onderwijzend personeel in de verschillende scholen, waar de schooltandverzorging haar goeden

*) Deze lezing is in overdruk uit het Maandblad van het Groene Kruis weldra verkrijgbaar bij den secretaris van de Com. voor Sch.t.v. Beeklaan 397, 's-Gravenhage.

invloed op de schooljeugd heeft kunnen bewijzen, werd over het algemeen zeer geroemd.

Uitvoerig werden besproken de verschillende ervaringen met de verzorging van de kinderen in hun eigen scholen, dus met verplaatsbaar instrumentarium, of in een centraal punt, waar de kinderen dus gebracht en gehaald moeten worden.

De laatste methode blijkt vrijwel overal moeilijkheden voor onderwijs en ouders te geven, met veel ongewenscht tijdverlies voor alle betrokkenen.

De verzorging in de scholen zelf leverde nergens bezwaren op. Om tot een goede vergelijking der resultaten te kunnen geraken zal naar een uniforme administratie worden gestreefd, waartoe alle aanwezigen zich bereid verklaarden mede te werken.

E. J.